

Monet sikainfluenssarokotetutkimukset jäivät julkaisematta

Kuva: iStock

Sikainfluenssapandemian (influenssa H1N1) leivissä vuonna 2009 käynnistettiin nopeasti tutkimukset tehokkaan ja turvallisen rokotteen löytämiseksi. Jo syksyllä 2009 julkaistiin yhdeksän tutkimusta, jotka selvittivät eri rokotekoostumusten primaaria immunogeenisuutta ja lyhytaikaista turvallisuutta.

Alkuinnostuksen jälkeen tiedeyhteisön kiinnostus on ollut paljon laimeampaa. Vuosina 2009–2010 rekisteröidyistä 73 satunnaistetusta kontrolloidusta rokotetutkimuksesta oli kesäkuun 2011 loppuun menness-

sä julkaistu vain 21 (29 %) (Ioannidis JPA ym. PLoS ONE 2011;6:e28346. doi:10.1371/journal.pone.0028346). Tutkimuksiin oli rekrytoitu kaikkiaan 52 765 vapaaehtoista koehenkilöä, mutta julkaistujen tutkimusten koehenkilömäärä on vain 19 905 (38 %).

Mitä aikaisemmin tutkimus oli aloitettu, sitä todennäköisemmin se julkaisiin. Mitä myöhemmin tutkimus saatiin päätökseen, sitä todennäköisemmin tulokset jäivät unholaan. Yhtään lokakuun 2009 jälkeen aloitettua satunnaistettua H1N1-rokotetutkimusta ei ole julkaistu, ja huh-

tikuun 2010 jälkeen valmistuneista tutkimuksista vain yhden tulokset on julkaistu. Julkaisemiseen tai julkaisematta jäämiseen ei vaikuttanut, oliko tutkimus rokoteteollisuuden vai voittoa tavoittelemattoman tahon rahoittama.

Alkuvaiheessa tutkijat, vertaisarvioijat ja lehdet olivat varmasti hyvin hanakoita saamaan rokotetutkimukset julkaistuksi. Syksyn 2009 aikana julkaistuista tutkimuksista kahdeksan julkaistiin New England Journal of Medicinessä, Lancetissa tai JAMA:ssa. Sen jälkeen vain kaksi on julkaistu lehdessä, jonka vaikuttavuuskerroin on yli kuusi. Kun ”momentum” oli ohi, lääketieteellisten lehtien terävin kärki ei ollut enää kiinnostunut tuloksista – eivätkä enää tutkijatkaan, koska loppupään tutkimukset ovat jääneet julkaisematta.

PLoS ONEn artikkelin kirjoittajien mukaan päätelmät eri rokotekoostumusten vaikutuksista perustuvat puutteelliseen tietoon, koska koehenkilöistä 62 prosentin osalta kerätty tieto ei ole tiedeyhteisön käytettävissä. Mahdollisimman täydellinen tieto olisi arvokasta saman viruksen aiheuttaman uuden pandemian uhattessa.

Koska satunnaistettujen tutkimusten tulosten julkaisemiselle on moraalinenkin velvoite, tulisi julkaiseminen turvata myös silloin, kun tiedeyhteisön suurin kiinnostus on jo muualla. Erilaiset verkkojulkaisukanavat voisivat olla ratkaisu tähän, mutta esimerkiksi PLoS Currents: Influenza-verkkosivustolle ei ole ladattu yhtään ihmisillä tehtyä satunnaistettua H1N1-rokotetutkimusta. ■ PS